

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

LỤC TUYẾT MAI

**KHẢO SÁT CÂU ĐIỀU KIỆN TIẾNG VIỆT " NẾU A THÌ B"
TRONG TÁC PHẨM "BÁU VẬT CỦA ĐỜI"
(Đối chiếu với tác phẩm "BÁU VẬT CỦA ĐỜI" Bản
tiếng Trung) 《丰乳肥臀》**

Chuyên ngành : Ngôn ngữ học

Mã số : 60 22 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ NGÔN NGỮ HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: PHẠM VĂN TÌNH

Thái Nguyên, năm 2011

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu khảo sát, điều tra, kết luận trong luận văn là trung thực và chưa từng công bố ở bất kì công trình nào khác.

Thái Nguyên, ngày 15 tháng 8 năm 2011

Tác giả

LỤC TUYẾT MAI

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến *PGS TS Phạm Văn Tình*, người đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ em trong suốt quá trình thực hiện luận văn.

Em xin chân thành cảm ơn cô Lương Cốc Từ, PGS Học viện Sư phạm Quảng Tây đã giúp đỡ em rất nhiều để em có thể hoàn thành luận văn này.

Em xin chân thành cảm ơn các thầy cô giáo Trường đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên nói chung và các thầy cô giáo dạy Khoa Sau đại học, Trường đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên nói riêng đã ân cần chỉ bảo, tạo điều kiện cho em trong suốt quá trình em theo học chương trình Thạc sĩ tại trường.

Cuối cùng, em xin cảm ơn gia đình, bạn bè đã giúp đỡ em trong thời gian em du học tại Việt Nam.

Thái Nguyên, ngày 15 tháng 8 năm 2011

Tác giả

LỤC TUYẾT MAI

MỤC LỤC

Trang phụ bìa	i
Lời cam đoan.....	ii
Lời cảm ơn	iii
Mục lục.....	iv
Danh mục bảng, biểu.....	vii
MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN	4
1.1. CÂU ĐIỀU KIỆN TIẾNG VIỆT VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ LIÊN QUAN....	4
1.1.1. Khái niệm câu điều kiện.....	4
1.1.2. Tình hình nghiên cứu câu điều kiện trong tiếng Việt	6
1.1.3 Phân loại câu điều kiện tiếng Việt.....	9
1.2 CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA CÂU ĐIỀU KIỆN TIẾNG HÁN	13
1.2.1 Khái niệm câu ghép điều kiện tiếng Hán	13
1.2.2 Những nghiên cứu về từ liên kết.....	14
1.2.3. Phân loại câu điều kiện và câu ghép	16
1.3. CÁC VẤN ĐỀ LÝ LUẬN LIÊN QUAN.....	18
1.3.1 Lý luận ngôn ngữ học so sánh đối chiếu.....	18
1.3.2. Một số nguyên tắc và phương pháp	19
1. 4. TIỂU KẾT.....	20
CHƯƠNG 2. CÂU ĐIỀU KIỆN “NẾU A THÌ B” TRONG TÁC PHẨM “BÁU VẬT CỦA ĐỜI” BẢN TIẾNG VIỆT VÀ TIẾNG HÁN.....	21
2.1. KHẢO SÁT CÂU ĐIỀU KIỆN “NẾU A THÌ B” TRONG TÁC PHẨM “BÁU VẬT CỦA ĐỜI”	21
2.1.1 Giới thiệu tác phẩm “Báu vật của đời”	21
2.1.2 Hình thức nhóm câu phức điều kiện “nếu A thì B” trong tác phẩm “Báu vật của đời”	22

2.1.3. Thống kê các mẫu câu điều kiện xuất hiện trong tác phẩm “Báu vật của đời”	23
2.2. ĐẶC ĐIỂM CÚ PHÁP CỦA CÂU ĐIỀU KIỆN “NẾU A THÌ B” TIẾNG VIỆT TRONG TÁC PHẨM “BÁU VẬT CỦA ĐỜI”	24
2.2.1 Chủ ngữ của câu điều kiện “nếu A thì B”	25
2.2.2 Trật tự cú pháp của câu điều kiện “nếu A thì B”	28
2.2.3 Ngữ nghĩa của câu điều kiện “nếu A thì B”	31
2.2.3.1 Đặc trưng ngữ nghĩa của câu điều kiện “nếu A thì B ”	31
2.2.3.2. Quan hệ ngữ nghĩa của hai mệnh đề trong nhóm câu điều kiện “nếu A thì B”	34
2.2.4. Chức năng ngữ dụng của câu điều kiện “nếu A thì B” trong "Báu vật của đời"	36
2.3 SO SÁNH VỚI NHỮNG CÂU ĐIỀU KIỆN TRONG BẢN GỐC TIẾNG TRUNG 《丰乳肥臀》 ĐỐI ƯNG	40
2.3.1 Phạm vi so sánh.....	40
2.3.2 Đặc điểm cú pháp của câu điều kiện trong 《丰乳肥臀》	40
2.3.3 Điểm giống nhau và điểm khác nhau	43
2.3.3.1 Điểm giống nhau.....	43
2.3.3.2 Điểm khác nhau	44
2.4. TIỂU KẾT.....	47
CHƯƠNG 3. KẾT QUẢ LUẬN VĂN VÀ VIỆC ỨNG DỤNG TRONG GIẢNG DẠY.....	49
3.1 ĐỐI TƯỢNG VÀ PHẠM VI KHẢO SÁT	49
3.2 PHÂN TÍCH VÀ THỐNG KÊ NGỮ LIỆU KHẢO SÁT THỰC TẾ ..	50
3.3. MỘT SỐ LỖI THƯỜNG GẶP CỦA SINH VIÊN TRUNG QUỐC KHI HỌC CÂU ĐIỀU KIỆN	53
3.3.1. Các lỗi sai về ngữ pháp	53

3.3.2 Lỗi về ngữ nghĩa.....	57
3.4 NGUYÊN NHÂN DẪN ĐẾN LỖI SAI CỦA SINH VIÊN TRUNG QUỐC KHI HỌC CÂU ĐIỀU KIỆN TIẾNG VIỆT.....	58
3.4.1 Sự ảnh hưởng của tiếng mẹ đẻ	58
3.4.2. Khái quát các quy tắc của ngoại ngữ thứ 2	59
3.4.3 Giáo viên	60
3.5 MỘT SỐ BIỆN PHÁP KHẮC PHỤC.....	61
3.5.1. Khắc phục sự ảnh hưởng của tiếng mẹ đẻ	61
3.5.2. Giáo viên	62
3.5.3. Giáo trình.....	62
3.6. TIỂU KẾT.....	63
KẾT LUẬN VÀ MỘT SỐ ĐỀ XUẤT	64
1. KẾT LUẬN.....	64
2. MỘT SỐ ĐỀ XUẤT.....	65
TÀI LIỆU THAM KHẢO	67
PHỤ LỤC	71

DANH MỤC BẢNG, BIỂU

Bảng 1.1. Bảng tổng hợp các kiểu câu thuộc phạm trù câu điều kiện tiếng Việt[12]:.....	12
Bảng 2.1 Bảng thống kê cụ thể tần suất và tỉ lệ xuất hiện của các mẫu câu điều kiện trong tác phẩm “ Báu vật của đời”	23
Bảng 2.2 Bảng đối chiếu hình thức câu điều kiện tiếng Việt và tiếng Hán .	41
Bảng 3.1 Tình hình thu thập phiếu điều tra.....	50
Bảng 3.2 Tỷ lệ sai của kiểu câu có cặp từ “nếu..., thì...”, “chỉ có..., mới...” và “chỉ cần..., thì...”:.....	51
Bảng 3.3 Tỷ lệ mắc lỗi sai của cặp từ “ Cho dù.., đều” và “ dù rằng....., vẫn....”	51
Bảng 3.4 Tỷ lệ mắc lỗi sai của cặp liên từ “chỉ có..., không thì...”, “cho dù..., đều....”	52

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Đề tài của luận văn này chúng tôi có tên gọi “ Khảo sát câu điều kiện tiếng Việt “nếu A thì B” trong tác phẩm “Báu vật của đời” (Đối chiếu với tác phẩm “Báu vật của đời” bản tiếng Trung 《丰乳肥臀》 ” thuộc lĩnh vực ngôn ngữ học so sánh đối chiếu. So sánh là một trong những thao tác tư duy cơ bản trong quá trình tìm hiểu sự vật, hiện tượng trong cuộc sống của con người. So sánh ngôn ngữ, tức là lấy hai dạng, các mặt biểu hiện của hai ngôn ngữ để tiến hành đối chiếu so sánh, tìm ra sự tương đồng, khác biệt và nguyên nhân hình thành, để hiểu sâu đặc điểm và cơ chế hoạt động của mỗi ngôn ngữ, giúp ích cho việc nghiên cứu ngôn ngữ và nâng cao hiệu quả giảng dạy ngoại ngữ.

Vấn đề so sánh đối chiếu tiếng Việt và tiếng Hán đã có lịch sử lâu năm, cũng đã có nhiều kết quả nghiên cứu, tuy nhiên lĩnh vực so sánh câu điều kiện hầu như còn ít người đề cập đến. Câu điều kiện là một kiểu câu cơ bản, là một bộ phận quan trọng trong hệ thống ngữ pháp tiếng Việt và tiếng Hán. Trong hoạt động giao tiếp ngôn ngữ, câu điều kiện được sử dụng với tần số rất cao. Việc tiến hành đối chiếu so sánh câu điều kiện tiếng Việt và tiếng Hán có thể giúp cho việc tìm hiểu và nắm vững đặc điểm và quy luật của ngữ pháp, giúp nâng cao hiệu quả học tiếng Việt và tiếng Hán, hơn thế nữa nó còn có ý nghĩa tích cực trong việc làm tài liệu tham khảo cho các dịch giả trong quá trình dịch Việt - Hán và ngược lại.

Trên cơ sở việc nghiên cứu về đặc điểm và phân loại câu điều kiện của các nhà nghiên cứu đi trước, khảo sát các nội dung cú pháp, ngữ nghĩa, ngữ dụng của câu điều kiện tiếng Việt và tiếng Hán, luận văn sẽ có căn cứ để tìm ra nét tương đồng và khác biệt của câu điều kiện “nếu A thì B” tiếng Việt và tiếng Hán, đồng thời tiến hành giải thích sự tương ứng đó.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Nghiên cứu những đặc trưng cú pháp, ngữ nghĩa, ngữ dụng của câu điều kiện “nếu A thì B” tiếng Việt, từ đó tìm ra những nét tương đồng và khác biệt của câu điều kiện “nếu A thì B” của tiếng Việt và tiếng Hán về phạm trù cú pháp với ngữ liệu là các câu điều kiện “nếu A thì B” trong tác phẩm “Báu vật của đời” đã được dịch ra tiếng Việt và nguyên tác tiếng Trung.

3. Mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu

- Chỉ ra những đặc điểm của loại câu điều kiện tiếng Việt "nếu A thì B" trong tác phẩm " Báu vật của đời" về phạm trù cú pháp, ngữ nghĩa và ngữ dụng;
- Chỉ ra những nét tương đồng và khác biệt của câu điều kiện tiếng Việt và tiếng Hán về phạm trù cú pháp;
- Đề xuất các biện pháp để phòng, tránh lỗi trong quá trình dịch câu điều kiện của tiếng Hán và trong việc dạy và học tiếng Việt và tiếng Hán.

4. Phương pháp nghiên cứu

Để giải quyết nhiệm vụ của luận văn, chúng tôi sử dụng các phương pháp nghiên cứu sau đây:

- **Phương pháp miêu tả:** Áp dụng để khảo sát đặc điểm phân loại, và miêu tả câu điều kiện tiếng Việt và tiếng Hán.
- **Phương pháp thống kê:** Áp dụng để xác định đối chiếu đặc điểm cú pháp, ngữ nghĩa, ngữ dụng của câu điều kiện tiếng Việt và tiếng Hán.
- **Phương pháp phân tích, so sánh, đối chiếu:** Phân tích ngữ liệu và dữ liệu trong câu điều kiện tiếng Việt và tiếng Hán, từ đó so sánh đối chiếu, tìm ra sự khác nhau giữa loại câu này trong hai ngôn ngữ tiếng Việt và tiếng Hán.
- **Phương pháp phân tích diễn ngôn:** quá trình học tập một ngôn ngữ mới sẽ khiến cho người học gặp phải nhiều lỗi sai, nguyên nhân dẫn đến lỗi sai chủ yếu là vì sự khác biệt của tiếng mẹ đẻ và ngôn ngữ thứ 2. Việc phân

tích lỗi sai có thể chỉ ra được những điểm khó trong việc nắm bắt một loại ngôn ngữ thứ 2 và điều đó sẽ giúp ích cho quá trình dạy học.

5. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn của đề tài

- *Về mặt lý luận:* Những kết quả nghiên cứu có thể góp phần bổ sung vào kho tàng lý luận ngôn ngữ học đối chiếu Việt - Hán mà chủ yếu là các lĩnh vực nghiên cứu đối chiếu cú pháp Việt-Hán;

- *Về mặt thực tiễn:* Việc nghiên cứu về đặc trưng câu điều kiện tiếng Việt và tiếng Hán sẽ giúp cho những người đã đang hoặc sẽ tham gia vào việc dịch văn bản tiếng Hán thành Việt hoặc tiếng Việt thành Hán sẽ chuẩn xác và hiệu quả hơn. Đồng thời, những kết quả đạt được của nghiên cứu chắc chắn cũng sẽ giúp ích thiết thực cho việc giảng dạy về ngữ pháp tiếng Việt cho người Trung Quốc hoặc ngữ pháp tiếng Hán cho người Việt.

6. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Thư mục tham khảo, Phụ lục, luận văn gồm 3 chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận

Chương 2: Câu điều kiện "nếu A thì B" trong tác phẩm "Báu vật của đời" bản tiếng Việt và tiếng Hán

Chương 3: Kết quả luận văn và việc ứng dụng trong việc giảng dạy